

MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine

Narva Õigeusu Gümnaasium

GÜMNAASIUMI VALIKÕPPEAINE „ÕIGEUSUÕPETUS” AINEKAVA

Kinnitatud 28.08.2026
MTÜ Õigeusu Hariduse Ühing Ülestõusmine
juhatuse käskkirjaga nr 2025/2026-16

Narva 2026

Valikõppeaine „Õigeusuõpetus“

1. Õppe- ja kasvatuseesmärgid

Valikõppeainega „Õigeusuõpetus“ taotletakse, et õpilane:

- 1) iseloomustab ajaloolisi tegureid õigeusu levikul;
- 2) nimetab õigeusu seisukohti ja igapäevast avaldumist;
- 3) arutleb õigeusu mõju üle inimese ja ühiskonna tasandil;
- 4) argumenteerib eksistentsiaalsete ja moraalsete küsimuste üle tuues välja õigeusu maailmavaadete seisukohti, seejuures sobivalt kasutades eetikaga seotud mõisteid ja mudeleid;
- 5) oskab otsida teavet erinevate maailmavaadete kohta ning kasutada eri liiki allikaid eesmärgipüstist silmas pidades ning hinnata ja põhjendada oma teabeallikate usaldusväärsust ja asjakohasust;
- 6) on teadlik oma peamistest väärtushoiakutest ning analüüsib väärtuste rolli enda ja teiste inimeste toimimises; sõnastab oma maailmavaate põhijooni analüüsides neid käsitletud usundite valguses.

2. Õppeaine kirjeldus

Õigeusuõpetus on usu- ja mõttevabaduse põhimõtetest lähtuv õppeaine, kus õpilane õpib:

- 1) tundma õigeusu väärtusi;
- 2) märkama õigeusu väljendumist kultuuris ning inimese ja ühiskonna elus;
- 3) arutlema eksistentsiaalsete küsimuste ja väärtuste üle.

Õigeusuõpetus lähtub ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioonis sõnastatud usu- ja mõttevabaduse tunnistamise põhimõttest. Religioonialane haritus on usuvabaduse tagamise eeltingimusi ühiskonnas. Õigeusuõpetuses õpivad õpilased neid oskusi, mis on vajalikud elamiseks pluralistlikus ühiskonnas ning maailmas, kus tuleb kokku puutuda erinevate usundite ja maailmavaadete esindajatega. Seetõttu pannakse õigeusuõpetuses rõhku selliste oskuste ja hoiakute kujunemisele, millel põhineb üksteisemõistmine, respekt, avatus ning valmisolek dialoogiks ja koostööks.

Religioonialane haritus aitab mõista maailma kultuuripärandit, sest religioon on olnud ja on kõigis ühiskondades inimeste elu ning kultuuri üks kujundajaid; inspiratsiooniallikas kirjandusele, kunstile ja muusikale.

Gümnaasiumiastmes on kokku õigeusuõpetust 105 tundi.

3. Võimalusi lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks

Õigeusuõpetuse kaudu toetatakse õppekava alusväärtuseid, üldpädevuste arengut, käsitletakse läbivaid teemasid ning kasutatakse valdkonnaülese lõimingu võimalusi vastavalt kooli eripärale

ja kooli õppekavas sätestatule. Õigeusuõpetus pakub mitmeid võimalusi ajaloo, ühiskonnaõpetuse, inimeseõpetuse, kirjanduse, kunsti ja loodusainetega. Õigeusuõpetuse õppematerjali seostatakse õpilaste varasemate teadmiste ja kogemustega; tähtis on luua seoseid õpilaste küsimuste ja probleemidega.

4. Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted

Õppetegevust kavandades ja korraldades:

- 1) lähtutakse õppekava alusväärtustest, üldpädevustest, õppeaine eesmärkidest, õppesisust ja oodatavatest õpitulemustest ning toetatakse lõimingut teiste õppeainete ja läbivate teemadega;
- 2) taotletakse, et õpilase õpikoormus (sh kodutööde maht) on mõõdukas, jaotub õppeaasta ulatuses ühtlaselt ning jätab piisavalt aega puhkuseks ja huvitegevusteks;
- 3) võimaldatakse õppida üksi ning üheskoos teistega (iseseisvad, paaris- ja rühmatööd), et toetada õpilaste kujunemist aktiivseteks ning iseseisvateks õppijateks;
- 4) kasutatakse diferentseeritud õppeülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;
- 5) rakendatakse nüüdisaegseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatel põhinevaid õppematerjale ja -vahendeid;
- 6) laiendatakse õpikeskkonda: erinevate usundite pühapaigad, muuseumid, näitused, arvutiklass;
- 7) kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, vestlus, diskussioon, väitlused, probleemide püstitamine, küsimuste ja oma seisukohtade sõnastamine ning põhjendamine, probleemülesannete lahendamine, projektõpe, õpimapi ja uurimistöö koostamine; loovmeetodid: draama, kunstiline eneseväljendus, muusikal; õppekäigud, kohtumised oluliste (soovitavalt kohalike) isikutega, sümbolika tundmaõppimine, tutvumine ümbruskonnas tegutsevate konfessioonide õpetuslike põhijoonte, tegevusvaldkondade ja institutsioonidega, mis selle rüpes tegutsevad (nt kloostrid, laste- ja noortetöö, hoolekanne, muinsuskaitse jmt); religioossete tekstide analüüs, religiooni uurimisel kasutatavate teaduslike meetodite rakendamine. Referaatide koostamine ja ettekandmine aitab kujundada esmaseid uurimistöö kogemusi ja esinemisoskust. Kirjaliku eneseväljenduse oskust aitab arendada lühiarutluse kirjutamine;
- 8) on kesksel kohal kriitilise mõtlemise arendamine ning analüüsi- ja argumenteerimisoskus maailmavaatelistes küsimustes. Samal ajal tuleb õpilastel harjuda mõttega, et sageli ei ole arutluse tulemuseks mitte probleemi lahendus, vaid selle sügavam mõistmine. Tähtis on omandada põhimõisted, liigitada usundeid, saada üldine ülevaade erinevate ajastute usulise

eluolu iseloomulikest joontest ning tundma õppida usulist mitmekesisust nii Eestis kui mujal maailmas.

5. Hindamine

Hindamisel lähtutakse vastavatest gümnaasiumi riikliku õppekava üldosa sätetest ja kooli õppekavas sätestatust. Hinnatakse õpilase teadmisi ja nende rakendamise oskust, üldpädevuste saavutatust suuliste vastuste (esituste), kirjalike ja/või praktiliste tööde ning praktiliste tegevuste alusel, arvestades õpilase teadmiste ja oskuste vastavust ainekavas taotletavatele õpitulemustele. Hoiakuid ega väärtusi ei hinnata, nende kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Väärtusi ja hoiakuid võimaldavad analüüsida juhtumianalüüsid, debatid ja arutelud. Hinnata saab seisukohtade asjakohast argumenteerimist, arutluskäigu loogilisust ja veenvust. Õpilane on hindamises aktiivne osaline, tema selgitustel, põhjendustel ning eneseanalüüsil on oluline roll. Hindamine väärtustab lahenduste erinevusi ja õpilaste isikupära.

Hindamine on vahend õpilase arengu toetamiseks. Hindamismeetodeid valides arvestatakse õpilaste vanust, nende individuaalseid võimeid ning valmisolekut ühe või teise tegevusega toime tulla. Õpitulemusi hinnatakse sõnaliste hinnangute ja numbriliste hinnetega.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised ning vastavuses õpitulemustega. Õpilane teab, mida ja millal hinnatakse, mis hindamisvahendeid kasutatakse ning mis on hindamise kriteeriumid.

6. Õppekeskonna kujundamise põhimõtted

Sotsiaalne ja vaimne õppekeskkond põhineb lugupidamisel ja üksteise seisukohtade arvestamisel. Kõiki õpilasi koheldakse eelarvamusteta, õiglaselt ja võrdselt, austades nende eneseväärikust ja isikupära. Erinevaid maailmamõistmise viise käsitledes julgustatakse empaatilist suhtumist ning vastastikust lugupidamist. Usundiõpetust korraldades ja õpetades peab austama õpilaste tõekspidamisi ning nendega arvestama. Õpetajad loovad klassiruumis ja õppekäikudel õpilastele võimaluse näidata initsiatiivi, osaleda otsustamises ning tegutseda nii ükski kui ka koos kaaslastega. Soovitatav on kaasata õpilasi õigeusuõpetuse ainesisu valikutesse.

Märgatakse ja ennetatakse õpilaste omavahelist kiusamist ja vägivalda.

Kool korraldab valdava osa õpet klassis, kus saab rühmatööks ja ümarlauavestluseks mööblit ümber paigutada. Kool korraldab arvutit ning internetiühendust vajavate tööde tegemise klassis, kus on vähemalt üks arvuti kahe õpilase kohta. Kool võimaldab ainekava eesmärke toetavaid esitlusvahendeid ning õppe sidumiseks igapäevaeluga korraldada õppekäike vähemalt kaks.

7. Õppesisu

Kursuste teemadeks on: Kaks lähenemisviisi eksistentsi mõtestamisele. Materialistlik ja idealistlik vaade universumi ja inimese päritolule. Moraal ja eetika. Jumalatunnetuse teed. Süda ja mõistus. Agnostikud, ateistid, paganad. Usu valik. Elu eesmärk ja mõte. Usk ja uskmatuse. Elu mõtte viljatu otsing. Kristlik eetika – inimestevaheliste suhete alus. Käsud. Armastus kui kõrgeim tunne ja peamine voorus. Õndsad on halastajad. Emaarmastuse päästev jõud. Jumalaema – kõrgeim emaarmastuse eeskuju. Headuse ja kurjuse olemus vene klassikute loomingus. L. N. Tolstoi „Milleks siis elada?“. Inimese vaimne loomus. Vaimujanu – inimese ainulaadne omadus. Halastus langenutele. Kahetsus. Enesekasvatus. Inimese kired ja voorused. Piht. Südametunnistus kui universaalne looduseadus. Patt ja selle olemus. Kirgede ja kalduvuste mõju patule. Kirgede liigid. Võitlus kirgedega – tee hingelise rahuni. Kõige raskem ja tähtsam võit – võit enda pattude üle. Alkoholi-, tubaka-, narko- ja mängusõltuvus. Kunst ja kaasaegne kultuur. Ilu kui maailma ja inimese hinge harmoonia. Sisemine ja väline ilu. Ilu ja eetika. Looming elu mõtestamise vahendina. Üksildus ja eraldatus. Enese „kokkukogumise“ vajadus. Mõtisklus värvides. Hingelise puhtuse sõnatu kuulutus (kunstilooma kohta). Massikultuur. Elu ja surm.

8. Õpitulemused

Õpilane

- oskab nimetada peamisi käsitletavaid valdkondi ja mõisteid;
- mõistab isikliku osalemise ja eneseväljenduse tähtsust eetilistes ja maailmavaatelistes aruteludes;
- oskab selgitada materialistlikku ja idealistlikku vaadet universumi ja inimese päritolule;
- mõistab moraali ja eetika rolli maailmavaates;
- oskab analüüsida küsimust „Kes ma olen?“ vaimse ja eksistentsiaalse otsingu võtmes;
- mõistab erinevaid vaateid elu mõttele (agnostitsism, ateism, paganlus, kristlus);
- oskab väljendada ja põhjendada oma seisukohta elu mõtte kohta;
- analüüsib usulise valiku rolli inimese maailmavaates ja isiklikus arengus;
- oskab kirjeldada kristliku eetika põhialuseid ja kümmet käsku;
- analüüsib eetiliste põhimõtete mõju inimestevahelistele suhetele;
- toob näiteid eetiliste otsuste rakendamisest igapäevaelus;
- mõistab armastuse tähendust kristlikus vaates;
- oskab selgitada armastuse ja vooruse seost;
- suudab eristada isekat ja ohvrimeelset armastust;
- mõistab halastuse kristlikku tähendust ja tähendust inimelus;
- analüüsib headuse ja kurjuse temaatikat kirjanduses (nt Tolstoi);

- mõistab vaba tahte tähtsust moraalsete valikute tegemisel;
- arutleb eksistentsiaalsete küsimuste üle kirjanduse põhjal;
- oskab selgitada Jumalaema rolli emaarmastuse ideaalina;
- arutleb küsimuse üle, miks headus ei pruugi alati kohe vilja kanda;
- mõistab vaimuajanu kui inimese unikaalset omadust;
- selgitab kahetsuse ja enesekasvatuse rolli inimese vaimses kasvamises;
- oskab kirjeldada pihtimise tähendust ja rolli inimese sisemaailmas;
- mõistab patu mõju inimese hinge ja kehale;
- oskab kirjeldada kirgede ja kalduvuste seost patuga;
- mõtiskleb sõltuvuste (nt alkohol, narkootikumid, hasartmängud) üle vaimse terviklikkuse kontekstis;
- mõistab ilu rolli kristlikus maailmapildis ja eetikas;
- analüüsib massikultuuri, kitschi ja „imidži“ mõjusid inimese identiteedile;
- oskab kirjeldada erinevaid maailmavaatelisi käsitlusi surmast;
- mõistab kristliku lootuse tähendust elu ja surma küsimuses;
- mõtiskleb käsu „Ära tapa!“ tähenduse ja elu pühaduse üle;
- võtab kokku kursuse jooksul õpitu ja esitab isikliku refleksiooni;
- väljendab oma mõtteid elu mõttest, väärtustest ja usust isikliku arutelu või essee vormis.